בהק עקרבי Monsonia helliotropioides צמח שעיר הגדל במדבר חם (מאי 2019)

כתבה: ערגה אלוני.

בהק עקרבי (גרניים) הוא צמח עשבוני רב שנתי או חד שנתי, המעורר במתבונן עדינות ויופי. הוא מזכיר במבט ראשון מקור חסידה. אך בשונה ממקור חסידה, אברי הבהק בעלי שער צפוף מפושק, מכסיף, והעורקים בטרף העלה שקועים.

העלים והגבעולים מכוסים שערות הנראות היטב בבהירותן באברים שעדין לא בגרו. העלים (2-10 ס"מ) פשוטים נגדיים או מסורגים ובבסיסם עלי לואי. הפטוטרת דקה ארוכה ושעורה, גונה חום אדמדם ירוק. הטרף דמוי ביצה, שטח פניו ירוק בהיר, עם רשת עורקים שקועים. שפת העלה משוננת.

בהק עקרבי על תשתית חצצית של סלע יסוד. תמונה: ערגה אלוני©

עוקץ התפרחת דק וארוך מתפתח מחיק עלה או גבעול. צבר פרחים (6-12) או פרחים בודדים, ערוכים בתפרחת דמוית סוכך. הפרח דו מיני, נכון, בעל 5 עלי-גביע מוארכים ושעירים, להם קצה מאדים ומחודד. עלי כותרת 5, צבעם ורוד מסודרים כך שבין שני אונות כותרת בולט הגביע. במקום זה מצוי צופן סה"כ קיימים 5 צופנים. אבקנים 15, בעלי זיר דק וארוך כאורך העליים, לכולם מאבקים פוריים. במרכז, שחלה עילית בת 5 מגורות בכל מגורה 5 ביציות. עמודי העלי 5 צמודים זה לזה, ולכל אחד צלקת בולטת. הפרי מפרדת, מורכב מ-5 פרודות שעירות לכל פרודה מקור ארוך ומנוצה באורך 8 מ"מ, שערותיו ארוכות ובבסיסו זרע מחודד בקצהו. בהבשלת הפרודות, ניתקות יחידת התפוצה והמקור והזרע

ומופצים למרחב. פורח בין ינואר למאי.

מימין: אברי הפרח והפרי תמונה מורי חן באדיבות "צמח השדה"©. באמצע שעירות הצמח, עמוד התפרחת ובראשו פרחים. משמאל פרח בודד תמונות: אלוני ערגה©

בהק עקרבי צומח במדבריות חמים, בערוצים חצציים של סלעי-יסוד. גדל בעיקר באזור אילת ובדרום הערבה. מקורו במדבריות של מזרח אפריקה. טיפוס תפוצתו מזרח סודני.

מין נוסף הגדל במדבר הוא **בהק מלבין.** הוא שונה מ**בהק עקרבי** בעליו המלבינים, בעומק העורקים בטרף העלה ובפרודות שמקורן מסתלסל וניתק בטרם הוא נפוץ. תפוצתו של צמח צפונית יותר. טיפוס תפוצתו סהרו ערבי, סודני.

ספרות:

פינברון-דותן נ דנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

שמידע א 2005 צמחי ישראל המדריך השלם לצמחים ופרחים בא"י. הוצאת מפה.

———————————————————————————————-

Zohary M 1966 Flora Palaestina. The Israel Academy of Sciences and humanities Jerusalem. Part 2 pp. 244.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני, ע., 2019, בהק עקרבי Monsonia helliotropioides צמח שעיר הגדל במדבר חם (מאי 2019), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 6.

https://www.kalanit.org.il/bmonsonia_helliotropioides_blooming